

© Jens Birch

Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af dette skrift eller dele af det, er ikke tilladt.

Sat med Rockwell Condensed, Century Schoolbook og Verdana

Redaktion og layout: Ole Gold

Omslag: Ole Gold

ISBN 978-87-996494-4-0

EAN 9788799649440

1. udgave 2015

Tryk:
ScandinavianBook A/S
P. O. Pedersens Vej 26
DK-8200 Aarhus N

Printed in Denmark

Udgivet af

J-bog

Vejlebrovej 93, st. lejl. 3
DK -2635 Ishøj
E-mail j-bog@privat.dk
www.j-bog.dk

Indhold

Forord	3
Sådan begyndte det hele	5
Den første bus.....	8
Stilstand under besættelsen.....	10
Nu kun busser.....	11
Udvidelse og produktionsomlægning	13
Nyt generationsskifte - og bogbusser.....	16
Nicheproduktion - ombygninger	19
Reparation og klargøring.....	24
Virksomheden lukker.....	26
Opbygninger - 1920'erne	28
Opbygninger - 1930'erne	30
Opbygninger - 1940'erne	32
Opbygninger - 1950'erne	34
Opbygninger - 1960'erne	47
Opbygninger - 1970'erne	58
Opbygninger - 1980'erne	65
Bevarede køretøjer	78
Byggeliste	83
Kilder og litteratur.....	96

Sådan begyndte det hele

Historien om Stautrup Karosserifabrik strækker sig i ordets bogstaveligste forstand som et langt hjulspor tilbage til 1906.

I dette år købte nemlig karetmager Rasmus Skaarup den tidligere skole i Stautrup, sydvest for Aarhus. Her etablerede han fra 1. maj 1906 et karetmagerværksted. Stort var det ikke, men viljen var der, og skønt der til en begyndelse ikke var meget at bestille, lykkedes det efterhånden Rasmus Skaarup at skabe en lille virksomhed med et par svende og lærlinge.

Karetmager Rasmus Skaarup 1884 - 1942.

Rasmus Skaarup var født 1. januar 1884 i Mårslet, hvor han i 1898 kom i lære hos karetmager Jens Steffensen, Mårslet. Uddannelsen fuldbyrdedes med svendebrev i 1903, hvorefter han dels arbejdede hos egnens karetmagere, dels dygtiggjorde sig med et kursus på teknisk skole, inden han i 1906 bosatte sig i Stautrup som selvstændig hjul- og karetmager. Og hermed var grunden lagt til den virksomhed, som senere skulle blive kendt som Stautrup Karosserifabrik.

I den første lange periode efter starten i 1906 var det især reparationer på hestekøretøjer virksomheden beskæftigede sig med, men også adskillige helt nye hestevogne blev det til - nøjsommeligt bygget op fra bunden helt i træ. Selv hjulene var håndværk fra ende til anden.

Allerede i årene efter første verdenskrigs afslutning i 1918 var man begyndt at komme ud over hestevognenes tid, og da biler så småt begyndte at vinde frem, var Rasmus Skaarup ikke sen til at se de mange muligheder de kunne give hans virksomhed. I 1919 optog han karosserifremstilling som bibeskæftigelse og allerede to-tre år senere, var bibeskæftigelsen blevet hovederhvervet. Og hestevognsfremstilling blev opgivet.

Karosserifremstillingen omfattede for det meste karosserier til busser, vare- og lastvogne opbygget på

Stilstand under besættelsen

Arbejdet under anden verdenskrig var kun reparationer. På grund af mangel på det allermeste, blev der naturligvis ikke bygget nye karrosserier, mens krigen stod på. Der blev fremstillet en række hestekøretøjer ved brug af chassiser fra de mange opklodsede personvogne. Tillige fik

flere busser, lastbiler og personbiler gasgenerator indbygget, ligesom der blev skåret træ op til generatorbrænde.

Rasmus Skaarup døde i 1942, men en ny generation stod klar til at tage over. Efter en omdannelse til et inte-

I løbet af 1930'erne gennemgik fabrikken flere ombygninger og udvidelser. En ny privatbolig (i midten af billedet) kom til i slutningen af 1930'erne. Her ses virksomheden omkring 1950.

Den noget "rå" karrosseritype fra slutningen af 1950'erne blev fra 1960 afløst af et pænt og mere tidstypisk design med nyt vindspejl og kølergitter. Karrosseriet til en Volvo B615 bygget 1961 til Chr. Outsens, Randers, var typisk for Stautrup-karrosserier fra årene 1960-1963.

Anderledes elegant og harmonisk var karrosseriet med højere front- og sideruder på de Volvo B755, der blev leveret i årene 1964-1966 (øverst samt bussen til højre på billedet nederst).

Bybusser i Randers blev sjældent gamle – højst 5 år, inden de blev afhændet til videre brug hos andre bybusselskaber.

Bussen på billedet øverst side 54 tilhørte De Gule Busser i Glostrup – et firma, som Randers Byomnibusser havde økonomiske interesser i.

Bussen på billedet side 54 nederst kørte hos Slagelse Bybusser, mens busserne, der ses bagfra (til højre) tilhørte Haderslev Bybusser. (Foto Pæer Goe Jacobsen)

En erfaring fra de tidligste bogbusser var, at der var behov for større ståhøjde i en bogbus end i en rutebil. Det blev løst ved at gøre karrosseriet i publikumsafsnittet højere, hvorved der fremkom et knæk i tagprofilet, som på Maribo Biblioteks bogbus opbygget på Ford-chassis.

Desuden eksisterer der også et antal bogbusser. De fungerer ikke længere som bogbusser, men anvendes i stedet til udstillingsbrug og lignende. I Roskilde Kommune bringer "Kulturbussen" billedkunst, drama og højtlesning rundt til skoler og institutioner. Der er tale om Vallø Biblioteks tidligere bogbus – en Mercedes Benz af typen OF1417 fra 1982. Aluminiums-karosseriets meget markante linjer ses tydeligt. (Fotos Lars Ersgaard)

Byggeliste

En fuldstændig oversigt over Stautrup Karosserifabriks busproduktion er det i dag ikke muligt at fremskaffe.

Hvornår præcis byggenummersystemet blev indført lader sig ikke påvise, man sandsynligheden taler for, at det er sket i sidste halvdel af 1940'erne. Der er dokumentation for produktionen fra 1958 med byggenummer 143 som det første og til 1989 med nummer 383 som det sidste. Det passer meget godt med, at kapaciteten i 10-året indtil 1958 har ligget på 10-15 busser pr. år. Anslås produktionen i årene indtil Danmarks besættelse i 1940 til gennemsnitlig 10 buskarosserier om året, nås en samlet produktion på mere end 500 karosserier i alt. Hertil kommer ombygning og aptering af et par hundrede stykker minibusser samt opbygning af last- og varevogne før 1940.

*) i listen betyder at køretøjet er opbygget på brugt chassis.

Et blankt felt skyldes manglende oplysninger.

Nr.	Leveret til	Mærke	Type	Leveret	Pladser/type
1-					
142	Ukendt				
143	Jens V. Madsen, Nibe	Mercedes-Benz	OP312	26-03-1958	33
144	Ove Ovesen, Sejlstrup	Mercedes-Benz	OP312	24-04-1958	33
145	Ove Ovesen, Sejlstrup	Mercedes-Benz	OP312	12-05-1958	33
146	Brdr. Nymand, Nykøbing Falster	Hanomag		02-04-1958	18
147	Chr. Outsens, Randers	Mercedes-Benz	OP312	10-06-1958	33
148	Jacob E. Larsen, Jerslev	Mercedes-Benz	OP312	28-08-1958	33
149	Lothard Jensen, Ryomgård	Mercedes-Benz	OP312	03-01-1959	33
150	P. Pedersen, Skjern	Mercedes-Benz	OP312	29-10-1958	33
151	Jens Bertelsen, Galten	Mercedes-Benz	O321H	09-02-1959	31
152	Ukendt				
153	Marinus Degn, Samsø	Bedford	D5	16-12-1958	25
154	Hans W. Jensen, Mejlby	Mercedes-Benz	O321H	02-04-1959	33
155	Viggo og Hovard Bertelsen	Mercedes-Benz	O321H	06-04-1959	41
156	Preben Bertelsen, Ry	Mercedes-Benz	O321H	02-06-1959	42
157	Sv. Frøstrup Andersen, Fur	Volvo	B61505	12-05-1959	35
158	Niels Papuga, Agerbæk	Mercedes-Benz *)		11-06-1959	
159	Georg Bertelsen, Pinds Mølle	Mercedes-Benz	O321H	26-06-1959	33
160	R.P. Pedersen, Udbyhøj	Volvo	B70503	01-08-1959	33
161	M. Westergaard, Hanstholm	Bedford		07-09-1959	25
162	Chr. H. Jessen, Ålborg	Volvo	B61505	20-08-1959	37
163	N.N. Møller, Ringkøbing	Mercedes-Benz		09-11-1959	33
164	Valdemar Jensen, Hokkerup	Mercedes-Benz		13-11-1959	
165	Julius Madsen, Skalborg	Volvo	B615	02-12-1959	